

רע"פ 4959/23 - טעאן גו'מעה נגד היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה

בית המשפט העליון
רע"פ 4959/23

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

המבקש: טעאן גו'מעה

נגד

המשיבה: היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
חיפה בתיק עפא 035588-07-22 שניתן ביום
15.05.2023 על ידי כבוד הנשיא ר' שפירא

תאריך הישיבה: ו' באב התשפ"ג (24.7.2023)

בשם המבקש: עו"ד גיא נאסר
בשם המשיבה: עו"ד נועה בורג, עו"ד אריאלה בן אהרון

פסק דין

לאיזו ערכאה נתונה הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע בעניין צו הריסה מינהלי, שניתן לגביו פסק דין סופי על-ידי ערכאת הערעור. האם לערכאה הדיונית שדנה בבקשה לביטול הצו, או שמא לערכאת הערעור שנתנה את פסק הדין הסופי?

שאלה זו מתעוררת בבקשה שלפניי למתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד הנשיא ר' שפירא) בעפ"א 15.05.2023-07-22 35588 מיום 15.05.2023, בגדרה נדחתה בקשת המבקש לעיכוב ביצוע צו הריסה מינהלי שהוצא ביום 01.09.2021. בסוגיה זו ניתנו הכרעות סותרות על-ידי הערכאות שנדרשו לכך - זָה בָּכָה וְזָה בָּכָה; ואף המדינה נמנעה מלנקוט עמדה אחידה בפני בתי המשפט שדנו בעניין.

לפיכך, החלטתי ליתן למבקש רשות לערער ולדון בערעור על פי הרשות שניתנה. משכך, המבקש יכונה מכאן

ואילך - המערער. אקדים ואומר, כי דין הערעור להידחות לגופו.

הרקע לבקשה

1. ביום 01.09.2021 הוצא צו הריסה מינהלי ל"מבנה שלד בטון ובלוקים בשטח של כ-195 מ"ר" בכפר ערב אל עראמשה, שנבנה בשטח שייעודו חקלאי (להלן בהתאמה: הצו ו-המבנה). הצו הודבק על המבנה ביום 09.09.2021.

2. ביום 19.09.2021 הגיש המערער לבית משפט השלום בעכו בקשה לביטול הצו ב-בצה"מ 29216-09-21 (להלן: הבקשה לביטול הצו ו-ההליך המקורי). בקשה זו נדחתה בהחלטת בית משפט השלום (כבוד השופט ו' חאמד) מיום 15.06.2022.

3. ערעור המערער לבית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד השופטת ר' בש) - נמחק בהסכמה, בפסק דין מיום 03.10.2022. לצד זאת, בפסק הדין נקבע, "לפנים משורת הדין", כי ביצוע הצו יעוכב למשך שישה חודשים. זאת, מהטעם שמדובר בשלד של מבנה שנבנה כשנתיים ומחצה קודם לכן, והמערער לא ביצע מאז פעולות בנייה במבנה. בית המשפט המחוזי הוסיף והביע תקווה שבפרק הזמן האמור תחול "התקדמות משמעותית" בתוכנית האזורית, אשר אולי יהיה בה כדי להכשיר את המבנה.

4. כעבור שישה חודשים בדיוק, ביום 03.04.2023, הגיש המערער בקשה לעיכוב ביצוע הצו לתקופה נוספת של שישה חודשים. בבקשה זו נטען, כי בזמן שחלף מאז ההחלטה הקודמת הוכנה "תכנית מפורטת" לשינוי ייעוד הקרקע שעליו יושב המבנה; ועם אישורה, ניתן יהיה להסדיר את המבנה. בנסיבות אלה, נטען כי חלה "התפתחות משמעותית" ביחס להכשרת המבנה למגורים, באופן המצדיק את עיכוב ביצוע הצו לשישה חודשים נוספים.

5. מנגד, המשיבה ביקשה לדחות את הבקשה לעיכוב ביצוע הצו - הן על הסף, בהיעדר סמכות עניינית; הן לגופם של דברים.

אשר לסמכות - נטען, בהתבסס על פסיקה מנחה של בית המשפט המחוזי ברע"פ (מחוזי-ים) 28122-02-22 מדינת ישראל נ' ג'ודה (10.03.2022) (להלן: עניין ג'ודה), כי הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע הצו מסורה לבית משפט השלום בעכו, אשר שימש כערכאה דיונית ביחס לבקשת המערער לביטול הצו. לגופם של דברים, הוטעם כי סעיף 254ט(ד)(2) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק) אינו מאפשר להורות על עיכוב ביצוע הצו "אם העבודה האסורה אינה תואמת את התכנית החלה על המקרקעין". בענייננו, כך נטען, אין חולק כי המבנה אינו תואם את התכנית החלה על המקרקעין; ומכל מקום, ספק רב אם קיים "אופק תכנוני" למבנה. בהקשר אחרון זה נטען, כי "אין כל ערובה שהתכנית החדשה תאושר. אם בכלל, הדבר צפוי להיות עוד זמן רב מאוד".

6. בהחלטתו מיום 15.05.2023 דחה בית המשפט המחוזי (כבוד הנשיא ר' שפירא) את הבקשה לעיכוב ביצוע הצו. תחילה, קיבל בית המשפט את טענת המשיבה, לפיה היה על המערער להגיש את בקשתו לעיכוב ביצוע הצו לבית משפט השלום. בהקשר זה נקבע כי:

"סעיף 254ט(א)(1) לחוק קובע כי בקשה לעיכוב ביצוע צו הריסה תוגש "לבית המשפט האחרון שדן בעניין". אמנם נראה כי ביהמ"ש העליון טרם נדרש לסוגיה אך עיון בפסיקה אליה מפנה המשיבה מראה כי בית המשפט המחוזי בירושלים קבע כי בית המשפט "שדן בעניין" הוא הערכאה הדיונית ששומעת ראיות ולא ערכאת הערעור [עניין ג'ודה]. אני מסכים עם פסיקה זו ואף עם הקביעה כי מדובר בבקשות המוגשות בהמשך להליכים פליליים או מנהליים בהליך שלעיתים אף נדרשת בו הבאת ראיות ואפשר שתידרש חקירת עדים, הליכים שאינם מתנהלים בערכאות הערעור השונות אלא בערכאה הדיונית. כמו כן, כפי שנקבע שם, ככל שתתקבל פרשנות [המערער] יוכלו הצדדים להעביר את הדיון

עמוד 2

בבקשות לדחיית מועדי ביצוע צווים באופן קבוע לערכאת הערעור על ידי הגשת בקשות סרק שנועדו להפוך אותו ל"בית המשפט האחרון שדן בעניין". בנוסף, בית המשפט המחוזי יהפוך לערכאה הראשונה הדנה בבקשה לדחיית ביצוע צו הריסה שההליכים לגביו התקיימו בבית משפט השלום ובבימ"ש לעניינים מקומיים וערכאת הערעור תהיה ביהמ"ש העליון. לא ניתן לקבל פרשנות זו. על כן, אני סבור כי היה על [המערער] להגיש את הבקשה לבית המשפט לעניינים מקומיים."

7. חרף קביעתו זו בית המשפט המחוזי לא הסתפק בטענה לחוסר סמכות, אלא בחן את הבקשה ודחה אותה לגופה. נקבע כי "מדובר במבנה שנבנה ללא היתר ובניגוד ליעוד המקרקעין על פי התוכנית החלה על המקרקעין"; וכי "התכנית שאליה מפנה [המערער] אינה נמצאת בשלבים מתקדמים ולא הוכח כי קבלת היתר בניה מצויה בפתח או שניתן לקבל היתר בתוך פרק זמן סביר". בנסיבות אלה, נקבע כי לא התקיימו "נסיבות חריגות ויוצאות דופן או טעמים מיוחדים לעיכוב נוסף של הצו", כדרישת סעיף 254ט(ז) לחוק; ועל כן, הבקשה לעיכוב ביצוע הצו נדחתה.

על החלטה זו הוגשה הבקשה שלפני למתן רשות ערעור.

טענות הצדדים בבקשה למתן רשות ערעור

8. בבקשתו, מדגיש המערער כי הוא אינו חולק על כך שבית משפט השלום - ולא בית המשפט המחוזי - הוא שמוסמך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע הצו. ואולם, לטענתו, דווקא משום כך יש להורות על בטלות החלטת בית המשפט המחוזי, בכל הקשור לדחיית הבקשה לגופה. המערער טוען כי משעה שבית המשפט המחוזי הגיע למסקנה כי הוא נעדר סמכות לדון בעניין, היה עליו להימנע מדין בבקשה לגופה, ולהותיר את ההכרעה בבקשה לגופה לבית המשפט שלו נתונה הסמכות לדון בעניין. המערער סבור כי תוצאה זו מתחייבת בנסיבות ענייניו, שכן, בידי בית המשפט המחוזי לא היו הכלים הנדרשים לשם עריכת בירור עובדתי בשאלה שעל הפרק, שהיא, לשיטתו - האם חלה התפתחות תכנונית משמעותית שתצדיק את עיכוב ביצוע הצו לתקופה נוספת של שישה חודשים.

המערער מוסיף כי ביום 26.06.2023, לאחר שניתנה החלטת בית המשפט המחוזי, הוא הגיש לבית משפט השלום בעכו, בקשה חדשה לעיכוב ביצוע הצו, בגדרי ההליך המקורי (להלן: הבקשה החדשה לעיכוב ביצוע). עם זאת, המערער סבור כי קיים חשש של ממש כי החלטת בית המשפט המחוזי תוביל לכבילת שיקול הדעת של בית משפט השלום שידון בעניין, ותרוקן את סמכותו מתוכן.

9. בהחלטה מיום 03.07.2023 הוריתי למשיבה להשיב לבקשה למתן רשות ערעור. בפרט, ביקשתי את התייחסותה לסוגיית הסמכות שעל הפרק. זאת, בין היתר, לנוכח ההכרעות הסותרות שניתנו על-ידי הערכאות השונות שנדרשו לעניין; ובשים לב לכך שהמדינה לא נקטה עמדה עקבית בנושא כאשר היא נדרשה לכך.

10. לשלמות התמונה יצוין, כי ביום 09.07.2023 הורה בית משפט השלום בעכו על דחיית הבקשה החדשה לעיכוב ביצוע. זאת, תוך שנקבע כי "משבחן בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיכוב ביצוע הצו לגופה, ודחה אותה בנימוק כי לא מתקיימים התנאים הנדרשים בדן להצדיק את עיכוב ביצוע הצו, אין עוד מקום כי ערכאה זו, היא בית משפט השלום, תורה על עיכוב ביצוע הצו". בו ביום הגיש המערער הודעה שבה ביקש לעדכן בדבר ההחלטה האמורה, בציינו כי האמור בהחלטה זו מחזק את טענתו בבקשת רשות הערעור, לפיה בית המשפט המחוזי רוקן את סמכותו של בית משפט השלום מתוכן.

11. בתשובתה, שהוגשה ביום 16.07.2023, טענה המשיבה כי דין הבקשה להידחות על הסף מאחר שהיא "אינה מעלה שאלה עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים". לטענת המשיבה, "בית המשפט המחוזי טעה בקביעתו שהיה על [המערער] להגיש את הבקשה לבית המשפט לעניינים מקומיים. טעות זו התבססה על עמדה מוטעית של

המשיבה שהוצגה בפני בית המשפט קמא בהליך דנן, ועל כך אנו מצרים". לגופם של דברים, המשיבה סבורה כי "לשון החוק ברורה ותואמת את תכלית החקיקה", ולפיה, "בקשה לעיכוב ביצוע של צו הריסה סופי תוגש לבית המשפט האחרון שדן בעניין, פשוטו כמשמעו, גם אם מדובר בערכאת הערעור, ואף אם מדובר בבית המשפט העליון". משכך, ובהינתן שבית המשפט המחוזי דחה את הבקשה לעיכוב ביצוע לגופה, סבורה המשיבה כי דין הבקשה להידחות גם לגופה.

12. בדיון שהתקיים ביום 24.07.2023, שבו באי-כוח הצדדים על עיקרי טיעוניהם. בא-כוח המערער ביקש להדגיש כי הוא שגה בהגישו את הבקשה לעיכוב ביצוע לבית המשפט המחוזי. שכן, לעמדתו, בית משפט השלום הוא הערכאה המתאימה ביותר לבירור העובדתי הנדרש במסגרת בקשות לעיכוב ביצוע צו סופי. זאת ועוד, נטען כי אם תתקבל פרשנות המשיבה שלפיה בית המשפט "האחרון" הוא בית המשפט שלערעור, כולל בית המשפט העליון, עלולים להיווצר מצבים בהם לא יהיה ניתן להגיש בקשת רשות ערעור על ההחלטה בבקשה לעיכוב ביצוע, בניגוד להוראת סעיף 254ט(ט) לחוק. מכל מקום, נטען כי המשיבה אינה רשאית לטעון כעת כי בית המשפט המחוזי היה מוסמך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע, שעה שהיא טענה את ההיפך בבית המשפט המחוזי. בהקשר זה יצוין, כי ביום 25.07.2023 הגיש המערער רשימת אסמכתאות שמהן הוא ביקש ללמוד כי "לא ניתן להידרש בערעור לטענות חדשות שלא הועלו קודם לכן על ידי בעל דין בערכאה הראשונה".

מנגד, באת-כוח המשיבה הפנתה לטיעוניה בכתובים, בהדגישה כי הפרשנות שאותו היא הציגה בתשובתה, עולה הן מלשון החוק הן מתכליתו. באת-כוח המשיבה הוסיפה כי היא מצרה על הטעות שנפלה בטיעונה בנדון בפני בית משפט קמא, אשר הובילה את בית המשפט לקביעה שגויה בכל הנוגע לשאלת הסמכות; ברם, לשיטתה, אין בשגיאה זו כדי לפגום במסקנתו של בית המשפט המחוזי, כי דין הבקשה לעיכוב ביצוע להידחות לגופה.

13. כעת, משהושלמו טיעוני הצדדים בשלה העת להכרעה.

דיון והכרעה

14. בבסיס הבקשה למתן רשות ערעור ניצבת ההנחה שלפיה בית המשפט המחוזי לא היה מוסמך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע הצו. מטעם זה – ומטעם זה בלבד – נטען כי יש לבטל את החלטת בית המשפט המחוזי, שניתנה לפי הטענה, בחוסר סמכות. יוצא אפוא, כי על מנת להידרש לטענת המערער, יש להכריע, תחילה, אם בית המשפט המחוזי היה מוסמך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע הצו.

15. כפי שיבואר להלן, הנחה זו, הניצבת כאמור בבסיס הבקשה למתן רשות ערעור, אינה חפה מקשיים. כפי שציינתי בפתח פסק הדין, בתי המשפט שנדרשו לסוגיה זו נתנו הכרעות סותרות בעניין (ראו, למשל: מחד גיסא – עפ"מ"ק (מחוזי ת"א) 31483-07-19 בן נוב נ' מדינת ישראל (16.09.2019), ו-עפ"א (מחוזי חי') 30127-04-12 פלד נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה חיפה, פסקה 1 (16.06.2019); ומאידך גיסא – עניין ג'ודה, פסקה 19). גם המדינה לא דיברה בקול אחד, והביעה בנדון עמדות שונות בפני בתי המשפט השונים (ראו, למשל: בש"פ 7330/20 ח'אלס נ' מדינת ישראל – עיריית ירושלים, פסקה 6 (03.11.2020), ו-ת"פ (שלום חי') 23249-12-17 אלחלים נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (16.01.2023)).

משכך, לאחר שעינתי בכתבי הטענות שהוגשו על-ידי הצדדים ושמעתי את טענותיהם בדיון שהתקיים לפניי, באתי לכלל מסקנה כי יש לדון תחילה בסוגיית הסמכות. שכן, ככל שיימצא כי בית המשפט המחוזי היה מוסמך להכריע בבקשה לעיכוב ביצוע הצו, הרי שאין מקום להידרש לטענת המערער כי ההחלטה ניתנה בחוסר סמכות. לסוגיה זו אפנה כעת.

לאיזו ערכאה מסורה הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע צו הריסה מינהלי שניתן לגביו פסק דין סופי?

16. סעיף 254ט(א)(1) לחוק מסדיר את סוגיית הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע צו הריסה מינהלי שניתן לגביו פסק דין סופי. סעיף זה מורה כי "אם הבקשה לעיכוב הביצוע היא בעניין צו שניתן לגביו פסק דין סופי [...] הבקשה תוגש לבית המשפט האחרון שדן בעניין".

17. בענייננו, אין ולא תיתכן מחלוקת, כי הצו שבו עסקינן הוא צו שניתן לגביו פסק דין סופי. שכן, הערעור על החלטת בית משפט השלום ביחס לתוקף הצו – נמחק כאמור בהסכמת המערער, ופסק הדין בעניין תוקף הצו הפך לחלוט (ראו: רע"פ 7590/20 ח'אלס נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (18.11.2020); להלן עניין ח'אלס). בנסיבות אלה, המערער הגיש את בקשתו לעיכוב ביצוע הצו לבית המשפט המחוזי אשר, לפי פשוטם של דברים, היה "בית המשפט האחרון שדן בעניין".

בית המשפט המחוזי סבר אחרת. לגישתו, "בית המשפט האחרון שדן בעניין" הוא בית המשפט האחרון ששימש "כערכאה הדיונית שדנה בעניין ושומעת ראיות", דהיינו בית משפט השלום בעכו. כעולה מהחלטתו, בית המשפט המחוזי הגיע למסקנה זו מהטעמים הבאים: ראשית, משום שבקשות לעיכוב ביצוע עשויות לדרוש חקירת עדים והבאת ראיות, אשר ברגיל מקומם להידון בפני הערכאה הדיונית. שנית, לנוכח החשש כי בעלי דין יגישו "בקשות סרק" לערכאת הערעור, רק כדי להפוך אותו לבית המשפט האחרון שדן בעניין. ו-שלישית, מפני ש"לא ניתן לקבל פרשנות" לפיה הבקשה לעיכוב ביצוע הצו תוגש לבית המשפט המחוזי, ובית המשפט העליון ידון בעניין כערכאת ערעור. לצד זאת, כאמור לעיל, בית המשפט המחוזי דן בבקשה לעיכוב ביצוע הצו, ודחה אותה לגופה; ועל כך נסובה הבקשה דנא.

18. ברם, אין בידי לקבל את פרשנותו של בית המשפט המחוזי, משזו אינה מתיישבת עם לשון החוק, אף לא בדוחק. פרשנות זו גם אינה מתיישבת עם ההסדר שנקבע בסעיף 254ט(א)(2) לחוק בסוגיה קרובה; ולא עם תכלית החוק. ואסביר.

19. אשר ללשון החוק. לשון החוק פשוטה וברורה. בית המשפט המוסמך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע צו שניתן לגביו פסק דין סופי הוא "בית המשפט האחרון שדן בעניין". ה"עניין" שבו עוסק החוק, הוא צו הריסה שניתן לגביו פסק דין סופי. לפיכך, אם פסק הדין הסופי ביחס לצו ניתן על-ידי בית המשפט המחוזי, כערכאת ערעור, פשיטא כי הוא בית המשפט האחרון שדן בעניין. גם מבחינת השימוש השגור בשפה העברית, קיים הבדל מושגי בין בית המשפט "שדן בעניין", ובין בית המשפט ששימש כ"ערכאה הדיונית". בעוד שהמונח הראשון מתייחס לבית המשפט שערך דיון בעניין מסוים; המונח השני מתייחס לערכאה הדיונית בלבד. ואם עוד נותר ספק בעניין, בא המחוקק והבהיר, ברחל בתך הקטנה, כי הסמכות תהיה ל"בית המשפט האחרון שדן בעניין". הנה, מאחר שלא קיימות שתי ערכאות דיוניות שתפקידן לדון בעניין, זו אחר זו, ברי כי כוונת המחוקק איננה לערכאה הדיונית "האחרונה" שדנה בעניין, אלא לערכאה האחרונה שערכה דיון בעניין – בין אם זו הערכאה דיונית ובין אם זו ערכאת הערעור.

20. זאת ועוד, הסעיף העוקב, קרי סעיף 254ט(א)(2) לחוק, קובע כי "אם לא חלות על הבקשה לעיכוב ביצוע הוראות פסקה (1), תוגש הבקשה לבית המשפט המוסמך כמשמעותו בסעיף 228(ב)". עיון בסעיף 228(ב) לחוק מלמד כי בית המשפט המוסמך, שאליו התכוון המחוקק, הוא הערכאה הדיונית המוסמכת לדון בבקשה לביטול צו הריסה המינהלי. הנה כי כן, כאשר רצה המחוקק לקבוע כי הסמכות לדון בעניין מסוים תהא מסורה לערכאה הדיונית, הוא השתמש בניסוח אחר – "בית המשפט המוסמך". יוצא אפוא, כי לפי פרשנותו של בית המשפט המחוזי, סעיפים 254ט(א)(1) ו-254ט(א)(2) מתייחסים שניהם לאותה ערכאה דיונית, אך המחוקק החליט לקבוע לשם כך שני סעיפים אחרים, המנוסחים באופן שונה. פרשנות כזו לא ניתן לקבל.

21. כאמור לעיל, בית משפט קמא הגיע למסקנה שאליה הגיע גם לנוכח החשש שלפיו ערכאת הערעור תיאלץ

לשמוע עדים וראיות על מנת להכריע בבקשות לעיכוב ביצוע צווי הריסה; והחשש מפני "בקשות סרק" שיוגשו לערכאת הערעור על מנת לגרום לכך שהבקשה לעיכוב ביצוע תידון בפניה. ואולם, חששות אלה, גם אם היה בהם ממש, היו עניין למחוקק; ולא לבתי המשפט. תפקידם של האחרונים הוא לפרש את דברי החקיקה המחייבים אותם, ולא להרהר אחר תבונתם. ובענייננו, כאמור, המחוקק קבע בפירוש כי בקשה לעיכוב ביצוע צו הריסה מינהלי, בעניין שניתן לגביו פסק דין סופי, תוגש לבית המשפט האחרון שדן בעניין.

מכל מקום, אציין כי לא מצאתי ממש בחששות אלה, גם לגופם. בתי המשפט המחוזיים ערוכים לשמיעת עדים וראיות כאשר הדבר נדרש; ולא מצאתי כל סיבה אפרוירית להניח כי המתדיינים יעדיפו להגיש את הבקשה לעיכוב ביצוע דווקא לבית המשפט המחוזי, באופן שיגביר את החשש מפני הליכי סרק.

22. אוסיף ואציין, כי ההסדר שנקבע בחוק עולה בקנה אחד אף עם תכליתו, הנעוצה בין היתר "בצורך למנוע עיכובים בביצוע צווי הריסה ולייעל את הליכי האכיפה בעבירות התכנון והבניה. זאת, באופן אשר יצמצם את האפשרות להותיר על כנה בנייה בלתי חוקית ושימושים אסורים לפרקי זמן ארוכים" (עניין ח'אלס פסקה 9, שם הפנה בית משפט זה לדברי ההסבר להצעת חוק התכנון והבניה (תיקון מס' 109), התשע"ו-2016, ה"ח הממשלה 1426, 1426. ראו גם: רע"פ 4808/22 הוועדה המקומית לתכנון ובנייה גליל עליון נ' דרי, פסקה 16 (25.07.2023); ע"פ 4563/19 דור נ' מדינת ישראל - הוועדה המקומית לתכנון ובניה, פסקה 7 (07.08.2019); רע"פ 3778/19 בן נוב נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (16.06.2019)).

מצוות המחוקק כי הבקשה לעיכוב ביצוע תתברר בפני הערכאה האחרונה שדנה בתיק, משקפת את התפיסה לפיה המצב העובדתי והמשפטי עשוי להשתנות מעת שניתן פסק הדין על-ידי הערכאה הדיונית ועד למתן פסק דינה של ערכאת הערעור, ועל כן, בירור הבקשה בפני הערכאה האחרונה שדנה בתיק, ייעשה באופן יעיל ומהיר. והמקרה דנן יוכיח. שכן, הבקשה לעיכוב ביצוע בענייננו, הייתה קשורה בקשר הדוק לפסק דינו של בית המשפט המחוזי מיום 03.10.2022, אשר דן בצו ביושבו כערכאת ערעור.

23. אסכם את קביעתי עד כה. בסעיף 254ט(א)(1) קבע המחוקק כי כאשר עסקינן בצו הריסה מינהלי שניתן לגביו פסק דין סופי, הסמכות לדון בבקשה לעכב את ביצועו מסורה לבית המשפט האחרון שדן בעניין; ומשמעות הדבר היא, שאם הערכאה הדיונית היא זו שנתנה את פסק הדין הסופי, אזי היא בית המשפט האחרון שדן בעניין. לעומת זאת, אם הוגש ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום, אזי הערכאה המוסמכת לדון בבקשה לעיכוב ביצוע הצו היא בית המשפט המחוזי, אשר נתן את פסק הדין הסופי בערעור. קביעתי זו עולה בקנה אחד אף עם עמדתה העדכנית של המשיבה, אשר כאמור לעיל, הצרה על הטעות שנפלה בעמדתה בפני בית המשפט המחוזי.

24. שאלה נפרדת היא מהו הדין במקרה שבו הוגשה בקשת רשות ערעור ביחס לצו ההריסה, ובקשה זו נדחתה מבלי שנדונה לגופה. כשלעצמי, סבורני כי במקרה כזה לא ניתן לראות בבית המשפט אשר דחה את הבקשה למתן רשות ערעור כ"בית המשפט האחרון שדן בעניין", שכן משמעות דחיית הבקשה היא כי התיק לגופו לא נדון. עם זאת, שאלה זו אינה מתעוררת במקרה דנן, ועל כן, ניתן להותיר את ההכרעה בה לעת מצוא.

מן הכלל אל הפרט

25. ובחזרה לענייננו. בבקשתו למתן רשות ערעור טען המערער כי יש לבטל את החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את בקשתו לעיכוב ביצוע, מאחר שהחלטה זו ניתנה בחוסר סמכות. ברם, משעה שקבעתי כי בית המשפט המחוזי היה מוסמך לדון בבקשה לעיכוב ביצוע, נשמטת הנחת היסוד שבבסיס טענת המערער, ומשכך, דין הערעור להידחות.

26. לצד זאת אוסיף, כי לא מצאתי ממש אף בטענת המערער שלפיה היה על בית המשפט המחוזי לערוך בירור עובדתי מעמיק, תוך שמיעת עדים והבאת ראיות, בשאלת "ההתקדמות התכנונית" שחלה מאז ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי מיום 03.10.2022. זאת שכן, סעיף 254ט(ד)(2) לחוק קובע באופן שאינו משתמע לשני פנים, כי "בית המשפט לא יעכב את ביצועו של צו הריסה [...] אם העבודה האסורה אינה תואמת את התכנית החלה על המקרקעין". ובענייננו, אין חולק כי העבודה האסורה שבעניינה הוצא הצו אינה תואמת את התכנית החלה על המקרקעין, שייעודם כיום הוא לחקלאות.

27. בנסיבות אלה, אף אם היה ממש בטענת המערער בדבר "האופק התכנוני" שהוא חוזה למתחם שבו מצוי המבנה, החוק אינו מתיר לבית המשפט לעכב את ביצוע צו ההריסה המינהלי, ובכך העניין מסתיים.

28. אשר על כן, הערעור נדחה. הצו יבוצע בהתאם להוראות סעיף 222(ב)(2) לחוק.

ניתן היום, ח' באב התשפ"ג (26.7.2023).

שׁוֹפֵט